



ČESKÁ REPUBLIKA

## NÁLEZ

Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jana Svatoně, soudkyně zpravodajky Kateřiny Ronovské a soudce Davida Uhlíře ve věci ústavní stížnosti stěžovatelky **A. B.** a stěžovatele **P. M.**, zastoupených doc. JUDr. Eduardem Brunou, Ph.D., advokátem se sídlem Sokolovská 24/37, Praha 8, proti usnesení Nejvyššího soudu č. j. 8 Tdo 265/2023-5094 ze dne 12. 4. 2023, usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. 5 To 63/2021-4927 ze dne 6. 4. 2022 a rozsudku Městského soudu v Praze sp. zn. 10 T 4/2020 ze dne 17. 5. 2021, za účasti **Nejvyššího soudu, Vrchního soudu v Praze a Městského soudu v Praze**, jako účastníků řízení, a **Nejvyššího státního zastupitelství**, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

- I. **Usnesením Nejvyššího soudu č. j. 8 Tdo 265/2023-5094 ze dne 12. 4. 2023, usnesením Vrchního soudu v Praze č. j. 5 To 63/2021-4927 ze dne 6. 4. 2022 a rozsudkem Městského soudu v Praze sp. zn. 10 T 4/2020 ze dne 17. 5. 2021 byla porušena základní práva stěžovatelky A. B. na soudní ochranu, zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**
- II. **Usnesení Nejvyššího soudu č. j. 8 Tdo 265/2023-5094 ze dne 12. 4. 2023, usnesení Vrchního soudu v Praze č. j. 5 To 63/2021-4927 ze dne 6. 4. 2022 a rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 10 T 4/2020 ze dne 17. 5. 2021 se proto v rozsahu týkajícím se stěžovatelky A. B. ruší.**
- III. **Návrh stěžovatele P. M. se zamítá.**

## Odůvodnění:

**I. Vymezení věci**

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatelé domáhají zrušení v záhlaví označených rozhodnutí.
2. Ústavní stížnost prvního stěžovatele byla Ústavnímu soudu doručena dne 9. 8. 2023. Ústavní stížnost druhé stěžovatelky byla Ústavnímu soudu doručena dne 11. 8. 2023. Protože obě ústavní stížnosti směřovaly proti stejným rozhodnutím obecných soudů, jimiž bylo rozhodnuto v téže trestní věci, rozhodl Ústavní soud usnesením sp. zn. II. ÚS 2138/23, IV. ÚS 2150/23 ze dne 21. 2. 2024 o spojení ústavních stížností k řízení o ústavní stížnosti, která byla podaná dříve.
3. Pro posouzení této ústavní stížnosti se musel Ústavní soud zabývat existencí ústavních mezí užití institutu prohlášení viny v trestním řízení a posoudit, jakého poučení o následcích prohlášení viny se musí obviněnému dostat, aby o něj mohl soud oprít následné odsuzující rozhodnutí.

**II. Skutkové okolnosti věci a obsah napadených rozhodnutí**

4. Napadeným rozsudkem Městského soudu v Praze byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, odst. 6 písm. a) trestního zákoníku. Za tento trestný čin byla stěžovatelka odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání tří let a stěžovatel k trestu odnětí svobody v trvání čtyř let. V hlavním líčení městský soud přijal usnesení, že podle § 206c odst. 4, odst. 6 trestního řádu se prohlášení viny stěžovatelky a stěžovatele přijímá a dokazování se v plném rozsahu neprovádí. Podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku byl stěžovatelce i stěžovateli uložen i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu obchodní společnosti po dobu pěti let. O povinnosti stěžovatelů k náhradě škody rozhodl městský soud podle § 229 odst. 1 trestního řádu. V odůvodnění městský soud uvedl, že stěžovatelům je třeba přičíst k tíži výši škody, ale zároveň přihlédl k tomu, že jde o osoby dosud soudně netrestané, žijící jinak řádným životem. Shledal, že zásadní je jejich postoj ke spáchaným trestným činům a k trestnímu stíhání. Uvedl, že se oba ke spáchanému trestnému činu doznali ve své výpovědi a dodal, že oba využili institutu prohlášení viny. Městský soud dále uvedl, že považoval uložení trestu v zákonem stanovené trestní sazbě za nepřiměřeně přísné, ale že uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody měl za nutné, a to zejména proto, že stěžovatelé způsobili trestným činem vysokou škodu. Aplikoval § 58 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku a uložil tak trest pod spodní hranicí trestní sazby. U stěžovatele uložil trest o rok vyšší než u stěžovatelky, s odkazem na dvojnásobnou výši škody, kterou stěžovatel svým jednáním způsobil.
5. Proti rozsudku městského soudu podali oba stěžovatelé i státní zástupce (v neprospěch obviněných pouze do výroku o trestech) odvolání. Vrchní soud v Praze dospěl s odkazem na § 246 odst. 1 písm. b) trestního řádu k závěru, že odvolání stěžovatelky a stěžovatele jsou v části, ve které se týkají výroku o vině, nepřípustná, když oba před městským soudem prohlásili k žalovanému jednání vinu. Uvedl, že postupem městského soudu nedošlo k podstatným vadám, které by měly vliv na správnost a zákonnost přezkoumávaného rozsudku. Uvedl, že je nutné kategoricky odmítnout námitky stěžovatelů, že prohlášení viny činili pouze na radu svých tehdejších obhájců, případně proto, že jim byla předsedkyní senátu naznačena

možnost, že jim v případě viny budou uloženy podmíněné tresty odnětí svobody. Ve zbytku vrchní soud napadeným usnesením podle § 256 trestního řádu odvolání stěžovatelů zamítl, když je shledal nedůvodnými, stejně jako odvolání státního zástupce.

6. Dovolání stěžovatelů odmítl Nejvyšší soud napadeným usnesením podle § 265i odst. 1 písm. b) trestního řádu. Nejvyšší soud odkázal na závěry vrchního soudu a konstatoval, že postupem městského soudu nedošlo k porušení práva na spravedlivý proces, tudíž nelze jejich dovolání v části výroku o vině považovat za přípustná ve smyslu § 265a odst. 1 trestního řádu, neboť z hlediska přípustnosti dovolání platí, že dovoláním lze napadnout rozhodnutí odvolacího soudu zásadně v tom rozsahu, v jakém byl tento soud (odvolací) oprávněn přezkoumat rozhodnutí soudu prvního stupně. Dodal, že námitkám stěžovatelů věnovaly předchozí dva stupně dostatečnou pozornost a odkázal na usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1337/17 ze dne 12. 9. 2017, z něž plyne, že institut dovolání nezakládá právo na přezkum rozhodnutí nižších soudů ve stejné šíři jako odvolání.

### III. Argumentace stěžovatelů

7. Stěžovatelé namítají, že napadenými rozhodnutími došlo k porušení principu, že veřejnou moc lze uplatňovat jen v případech, mezích a způsoby, které stanoví zákon ve smyslu čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, jejich práva na osobní svobodu podle čl. 8 Listiny, jejich práva na soudní a jinou právní ochranu ve smyslu čl. 36 až 40 Listiny, čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 14 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, čl. 47 a násl. Listiny základních práv Evropské unie. Dále stěžovatelé namítají porušení práva na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny, práva odepřít výpověď, resp. práva sám sebe neobviňovat podle čl. 37 odst. 1 a čl. 40 odst. 4 Listiny, principu presumpce neviny podle čl. 40 odst. 2 Listiny a práva na obhajobu ve smyslu čl. 40 odst. 3 Listiny. Stěžovatelé navrhli, aby Ústavní soud odložil vykonatelnost napadených rozhodnutí, kterými byli stěžovatelé v jejich trestní věci uznáni vinnými.

8. Východiskem námitek stěžovatelů je tvrzený nesprávný procesní postup městského soudu v souvislosti s přijetím prohlášení viny stěžovatele a stěžovatelky. S touto námitkou má bezprostředně souviset nesprávný postup státního zástupce při přednesu obžaloby, neboť v době prohlášení viny stěžovatelům nebyl znám návrh státního zástupce na uložení trestu, především z hlediska jeho výměry. Uvádějí, že v době konání hlavního líčení již novelizované znění ustanovení § 177 trestního řádu vyžadovalo, aby obžalovaní byli s úvahami státního zástupce ve vztahu k návrhu na uložení trestu seznámeni, což se však v jejich věci nestalo, když jednoznačný návrh trestu ze strany státního zástupce nezazněl (k tomu odkazují na záznam z hlavního líčení). Mají za to, že obžaloba neobsahovala všechny zákonem požadované obsahové náležitosti. Konkrétní výměra trestu tak měla zaznít až v rámci závěrečného návrhu státního zástupce, přijetí prohlášení viny navíc nepředcházelo postup podle § 314q odst. 3 trestního řádu.

9. Ze samotné výpovědi stěžovatele má plynout, že stěžovatel v prohlášení viny svou vinu v rozsahu prezentovaném obžalobou popírá. Jako hlavního vykonavatele trestné činnosti měl stěžovatel označit P. L. a obzvláště měl zdůraznit, že za všechny skutky uvedené v obžalobě je vinen někdo jiný. Výpověď stěžovatele tak má být v příkrém rozporu s popisem skutku ve smyslu obžaloby a jí uváděnou právní kvalifikací. V žádném případě nelze podle stěžovatele jeho vyjádření označit za jednoznačné prohlášení viny, jak požaduje judikatura Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) – odkazuje na rozsudek ve věci *Le Compte, Van*

*Leuven a De Meyere proti Belgii* ze dne 23. 6. 1981, stížnost č. 6878/75 a 7238/75. Dovojuje, že pokud městský soud rozhodl o přijetí prohlášení viny ve větším rozsahu, než v jakém stěžovatel (jako obžalovaný) toto prohlášení fakticky učinil, a následně v důsledku toho vyhlásil odsuzující rozsudek (jehož výrok o vině tvoří i skutečnosti, které nebyly obsahem učiněného prohlášení viny a k nimž neprovedl dokazování), zatížil své rozhodnutí podstatnou procesní vadou ve smyslu ustanovení § 258 odst. 1 písm. a) trestního řádu. Stěžovatel dovojuje, že ve své výpovědi nikdy *expressis verbis* a ani implicitně nevyjádřil souhlas s právní kvalifikací skutku ve smyslu obžaloby. Nalézací soud tak k přijetí prohlášení viny v případě stěžovatele nikdy neměl přistoupit a odvolací ani dovolací soud tento postup neměly aprobovat.

10. Podle stěžovatele je také zřejmé, že soudy nerozlišovaly mezi povinnostmi obžalovaného náležitě poučit ve smyslu ustanovení § 206a trestního řádu a povinností ověřit, zda je prohlášení činěno informovaně a na základě svobodného projevu vůle. Stěžovatel napadá také rozhodnutí vrchního soudu a Nejvyššího soudu, které měly nesprávně odmítnout zabývat se věcně celou řadou nových důkazů, které stěžovatel předložil v rámci odvolacího řízení, a které vinu v rozsahu, v jakém jí měl prohlásit, jednoznačně vyvrací.

11. Podle stěžovatelky je ze zvukového záznamu patrné, že nalézací soud souběžně kombinoval ustanovení zákona o prohlášení viny a o nesporných skutečnostech. Podle stěžovatelky se však jedná o dva rozdílné instituty s rozdílnými procesními konsekvencemi a jejich souběžné použití je ze zákona vyloučeno. Stejně jako stěžovatel tvrdí, že městský soud zcela opomenul postup ve smyslu kontrolního § 206c odst. 2 trestního řádu, resp. 314q odst. 3 trestního řádu. Popisuje, že v důsledku dlouhodobé psychické zátěže, hrozby nepodmíněným trestem a jí předtím akcentovaných zdravotních problémů, neunesla tíhu situace a na řádný proces rezignovala, protože doufala, jak nakonec avizovala ona i její obhájce, že prohlášením viny dosáhne alternativního trestu a kýženého uzavření celé věci.

12. Stěžovatelka dodává, že v řízení předložila znalecký posudek, který má zpochybňovat její ovládací a rozpoznávací schopnosti. Naopak je podle jejího názoru zřejmé, že vinu neprohlašuje v celém rozsahu obžaloby. Stěžovatelka má za to, že výslovně a od počátku popřela jakoukoliv participaci na jednom z útoků uvedených v obžalobě a popřela i míru svého zapojení u ostatních útoků. Jako odpovědné za trestnou činnost označila třetí osoby. Namítá, že nikdy nevyjádřila souhlas s právní kvalifikací skutku. Má za to, že z její výpovědi potom navíc není jednoznačně seznatelné, zda se jedná o prohlášení viny nebo označení nesporných skutečností.

13. Stěžovatelka popírá účinnost svého prohlášení o vině. Uvádí, že bez ohledu na nedostatek informovaného a pochybnosti nevzbuzujícího souhlasu měl nalézací soud provést dokazování ohledně částí obžaloby, které stěžovatelka zcela zjevně rozporovala (dílní útok ze dne 7. 4. 2011). Tento nedostatek ve zjišťovaném stavu skutkového děje byl podle stěžovatelky logickým vyústěním nesprávného postupu nalézacího soudu v souvislosti s aplikací institutu prohlášení viny. Podle stěžovatelky je neakceptovatelný postup vrchního a následně Nejvyššího soudu, který i přes znalost nových skutečností a důkazů, které mají význam nejen z hlediska výroku o vině, ale také z hlediska výroku o trestu, tyto ignoroval a s povšechnou konstatací praktické nepřijatelnosti námitek směřujících do výroku o vině její opravný prostředek zamítl či odmítl.

#### IV. Vyjádření ostatních účastníků řízení a replika stěžovatelů

14. Městský soud uvedl, že hlavní líčení ve věci stěžovatelů bylo zahájeno přednesem obžaloby státního zástupce ve shodě s jejím písemným vyhotovením. Vzhledem ke skutečnosti, že byla obžaloba podána před účinností novely trestního zákoníku, potažmo trestního řádu, byli obžalovaní upozorněni na nové instituty ve smyslu § 206a, §206b, §206c trestního řádu, které byly součástí dané novely, tedy zejména na možnost sjednat dohodu o vině a trestu. Dodává, že je pravdou, že podaná obžaloba neobsahovala navrhovanou výši a druh trestu, což ale v době jejího podání nebyla obligatorní podmínka. Na počátku hlavního líčení oba obžalovaní projevili úmysl obrátit se na státního zástupce, a to za účelem možného sjednání dohody o vině a trestu. Obhájce stěžovatelky k tomuto měl sdělit, že důvodem je, aby jeho klientce byl uložen trest pod zákonnou trestní sazbu a odešla s podmíněným trestem odnětí svobody, byť s dohledem. Obhájkyň stěžovatele k tomuto měla sdělit, že její klient je připraven prohlásit vinu, že nemá zájem na dlouhém dokazování, kdy jeho zájmem je podmíněný trest, byť i třeba s dohledem. Státní zástupce k danému uvedl, že sjednání dohody o vině a trestu je z jeho pohledu možné, nicméně pouze v rovině nepodmíněného trestu odnětí svobody. Obhájci obou odsouzených uzavřeli, že pokud státní zástupce trvá na nepodmíněném trestu odnětí svobody, prostor pro dohodu zde není. Následně bylo tedy zahájeno dokazování, které bylo započato výsledkem obou odsouzených. Posléze bylo podle § 206c odst. 4, 6 trestního řádu rozhodnuto o přijetí prohlášení viny stěžovatelky a dokazování bylo skončeno. Následně byla prohlášena vina ze strany stěžovatele. Městský soud dále odkázal na spisový materiál, který zapůjčil Ústavnímu soudu.

15. Vrchní soud uvedl, že postupem orgánů činných v trestním řízení nedošlo k porušení práv stěžovatelů. Dodal, že se ve svém usnesení zabýval v zásadě všemi otázkami, na které stěžovatelé v ústavní stížnosti poukazují, a odkázal na jeho obsah.

16. Nejvyšší soud v reakci na ústavní stížnost konstatoval, že se k jejímu obsahu nebude vyjadřovat.

17. Vrchní státní zastupitelství v Praze ve svém vyjádření odkazuje na podanou obžalobu ve věci stěžovatelů, a dodává, že se obdobnou argumentací obviněných, resp. jejich obhájců použitou v ústavní stížnosti zabýval vrchní soud i Nejvyšší soud v dovolacím řízení. Oba obvinění byli velmi dobře orientováni, v jaké zákonné trestní sazbě se pohybují a prohlášení o vině činili jen a pouze, aby mohli využít institutu mimořádného snížení trestu odnětí svobody ve smyslu § 58 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku s tím, že ovšem počítali s tresty podmíněnými čili nespojenými s jejich přímým výkonem. K prohlášení o vině obvinění přistoupili až poté, kdy jim bylo jasné, že k dohodě o vině a trestu se státním zástupcem nedojde, když ze strany státního zástupce by bylo případné uložení podmíněného trestu obviněným neakceptovatelné. Vrchní státní zastupitelství uvádí, že stěžovatelka podala stížnost k České advokátní komoře na svého tehdejšího obhájce, jejíž podstatou bylo tvrzení, že jí obhájce slíbil, že pokud učiní prohlášení o vině, bude jí nalézacím soudem uložen toliko podmíněný trest. Závěrem dodává, že v jednání obou obviněných, resp. stěžovatelů, je vidět zjevnou snahu vyhnout se nepodmíněnému trestu a zároveň jistou ochotu přijmout trest podmíněný, čili účelovost jednání, proto má státní zastupitelství za to, že by ústavním stížnostem nemělo být vyhověno, resp. tyto by měly být nálezem Ústavního soudu zcela zamítnuty. Vrchní státní zástupkyň závěrem uvedla, že i přes vyjádření k věci se vzdává ve smyslu zákona o Ústavním soudu a občanského soudního řádu postavení vedlejšího účastníka v řízení před Ústavním soudem.

18. Nejvyšší státní zástupce uvedl, že má za to, že ve věci nejsou splněny podmínky pro odklad vykonatelnosti napadených rozhodnutí. V projednávané věci je podle nejvyššího státního zástupce zřejmé, že veřejným zájmem je zájem na vykonání trestu odnětí svobody, neboť tímto způsobem je chráněn zájem a účel trestního řízení, spočívající v ochraně zájmů společnosti, ústavního zřízení a práv a oprávněných zájmů fyzických a právnických osob před trestnou činností (§ 1 odst. 2 trestního řádu). Přitom je evidentní, že účel trestního řízení (a tedy i veřejný zájem ve výše uvedeném smyslu) může být efektivně zajištěn především tehdy, jestliže trestní řízení proběhne rychle (§ 2 odst. 4 trestního řádu) a pokud po ukončení trestního řízení bezprostředně následuje výkon uloženého trestu (shodně srov. usnesení sp. zn. I. ÚS 254/02 ze dne 9. 6. 2004). K ústavní stížnosti nejvyšší státní zástupce uvedl, že institut prohlášení viny podle § 206c trestního řádu nelze považovat sám o sobě za protiústavní. Dodal, že se sice jedná o výjimku ze zásad typických pro právní systémy kontinentálního práva, a sice především zásady vyhledávací a zásady materiální pravdy, představuje však právo obviněného vzdát se projednání věci soudem, urychlit řízení a možnost dosáhnout mírnějšího potrestání, případně mimořádného snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku, což podle něj nelze považovat za rozporné s ústavním pořádkem (k tomu odkázal na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 27. 2. 1980 ve věci *Deweer proti Belgii*, č. stížnosti 6903/75). Následně ve vyjádření vysvětluje limitaci možnosti napadat skutková zjištění v soudem přijatém prohlášení viny. Poté nejvyšší státní zástupce konstatuje, že ze strany orgánů činných v trestním řízení ve věci stěžovatelů k žádnému protiústavnímu zásahu nedošlo. Dodává, že stěžovatelé sice tvrdí, že mají určité psychické potíže, nelze však mít za to, že by byly takového rázu, aby znemožnily využití institutu prohlášení viny, případně aby narušily jejich schopnost obhajovat se. Konstatuje, že stěžovatelé před nalézacím soudem výslovně prohlásili svoji vinu, byli si vědomi právní kvalifikace obsažené v obžalobě, sdělili, že si uvědomují, že nebudou moci podat odvolání proti výroku o vině a že se vzdávají práva na projednání věci. Přestože lze podle nejvyššího státního zástupce identifikovat pochybení nalézacího soudu při postupu podle § 206c odst. 2 trestního řádu, nejedná se podle něj o podstatnou vadu řízení, pro niž by mělo dojít ke kasaci napadených rozhodnutí. Nelze než znovu připomenout, že se stěžovatelé svého práva na projednání věci před soudem vzdali s vědomím všech důsledků z toho vyplývajících, přitom se samotným skutkem, tak jak byl uveden v obžalobě, i s jeho právní kvalifikací, s níž byli seznámeni, souhlasili. Pokud se jedná o tvrzený nátlak v podobě očekávaného podmíněného trestu odnětí svobody, samotná skutečnost, že soud může přistoupit k mimořádnému snížení trestu odnětí svobody s ohledem na § 58 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku, neodůvodňuje vyloučení možnosti přijmout učiněné prohlášení viny. Opačný výklad by fakticky znamenal, že v případech závažné kriminality by nebylo vůbec možné prohlásit vinu, což je důsledek, jež zákonodárce rozhodně nezamýšlel. Nelze dále přehlédnout, že stěžovatelé byli ohroženi trestní sazbou od pěti do deseti let, a museli si tak být vědomi, že s nejvyšší pravděpodobností budou v případě uznání viny odsouzeni k nepodmíněným trestům odnětí svobody. Orgány činné v trestním řízení přitom ani nenaznačily, že by stěžovatelům měly být ukládány podmíněně tresty. Závěrem dodal, že uložený trest rozhodně není nepřiměřený a navrhl, aby Ústavní soud ústavní stížnost odmítl, popřípadě zamítl.

19. Stěžovatelka k vyjádřením zaslala repliku, ve které uvedla, že s názory státních zastupitelství a vrchního soudu nelze souhlasit. Poukázala na skutečnost, že v rámci přezkumu postupu nalézacího soudu byla zjištěna pochybení při aplikaci ustanovení trestního řádu. Podle stěžovatelky lze jen těžko dovodit, že by si sama (přes absenci správného postupu ze strany městského soudu) měla být vědoma všech konsekvencí vyplývajících z prohlášení viny jen s ohledem na dosažený stupeň svého vzdělání. Z uvedeného důvodu stěžovatelka odkazuje na obsah všech podaných řádných i mimořádných opravných prostředků, tedy také včetně ústavní

stížnosti. Má dále za to, že přijetí prohlášení viny bránila v době řízení před nalézacím soudem i absence vyjádření souhlasu stěžovatelky s právní kvalifikací skutku. Závěrem uvedla, že trvá na své argumentaci podané v ústavní stížnosti.

## V. Předpoklady řízení před Ústavním soudem

20. Ústavní soud je k projednání návrhů příslušný. Ústavní stížnosti byly podány oprávněnými navrhovateli, jsou přípustné (stěžovatelé vyčerpali všechny zákonné procesní prostředky k ochraně práva podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu), byly podány včas a splňují i všechny zákonem stanovené náležitosti. Stěžovatelé jsou právně zastoupeni v souladu s požadavky § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu.

## VI. Vlastní posouzení

21. Ústavnímu soudu jako soudnímu orgánu ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) nepřísluší přezkoumávat rozhodnutí obecných soudů o vině pachatele trestného činu a o uloženém trestu z hlediska jejich zákonnosti či dokonce správnosti. Ústavní soud je pověřen kontrolou, zda před obecným soudem byly dodrženy principy spravedlivého procesu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny. O zásahu Ústavního soudu do rozhodovací činnosti obecných soudů lze uvažovat pouze za situace, kdy je rozhodování soudů stiženo vadami, které mají za následek porušení ústavnosti.

22. Ústavní soud posuzoval, zda obecné soudy při rozhodování o vině a trestu respektovaly ústavní záruky spravedlivého procesu vztahující se k trestnímu řízení. Stěžovatelé byli napadeným rozsudkem městského soudu uznáni vinnými spácháním trestného činu poté, co bylo přijato usnesení, že prohlásili svoji vinu ke skutkům uvedeným v obžalobě. Stěžovatelé tvrdí, že městským soudem nebyly splněny podmínky pro přijetí prohlášení viny a rozporují obsah svých prohlášení. Ústavní soud tedy posuzoval, jakého poučení o následcích prohlášení viny se musí obviněnému dostat, aby o něj mohl soud opřít následné odsuzující rozhodnutí, a také zkoumal, zda prohlášení stěžovatelů, která učinili v rámci hlavního líčení před městským soudem, obsahovalo nezbytné náležitosti k tomu, aby bylo možné je přijmout jako „kvalifikované“ prohlášení viny v jejich trestní věci.

## VII. Institut přijetí prohlášení viny a jeho význam v trestním řízení

23. Jelikož se Ústavní soud ve své judikatuře doposud hlouběji nevěnoval ústavně konformní aplikaci prohlášení viny, považuje za vhodné zevrubněji vysvětlit obecné ukotvení a meze aplikace prohlášení viny v trestněprávní praxi.

24. Prohlášení viny bylo do českého právního řádu vtěleno zákonem č. 333/2020 Sb., kterým došlo k rozsáhlé novelizaci trestního řádu. Systematika zákona řadí institut prohlášení viny do části týkající se samotného počátku hlavního líčení. Smyslu prohlášení viny tedy odpovídá praxe, dle které obviněný učiní prohlášení viny na počátku hlavního líčení po přednesení obžaloby v době do začátku dokazování. To plyne nejen z dikce samotného § 206c trestního řádu, ale systematicky i z dalších ustanovení upravujících průběh řízení. Například podle § 196 odst. 2 písm. b) trestního řádu platí, že předseda senátu spolu s doručením opisu obžaloby upozorní obžalovaného na jeho právo „v hlavním líčení prohlásit svou vinu“.

Nelze samozřejmě v soudní praxi zcela vyloučit i postupy určitým způsobem modifikované, tím spíše, že prohlášení viny je institutem relativně novým, zavedeným s účinností od 1. 10. 2020. Judikatura již například dovodila, že není vyloučeno ani prohlášení viny v průběhu hlavního líčení po začátku dokazování, nikoli pouze před jeho začátkem (usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 258/2021 ze dne 28. 4. 2021). Soudní praxe v otázce prohlášení viny se tedy doposud ustaluje.

25. Jak institut prohlášení viny, tak celá novela posiluje podle důvodové zprávy roli stran v řízení před soudem tak, že se na počátku hlavního líčení vymezí otázky, které zůstávají mezi stranami sporné a na jejichž řešení se tak soud má zaměřit. Ústavní soud si je vědom, že trestní řízení je ovládáno zásadou oficiality. Zásada oficiality je dále pro soud konkretizována v § 181 odst. 2, podle kterého po podání obžaloby soud, nevyčkáváje dalších návrhů, postupuje tak, aby řízení bez průtahů směřovalo k rozhodnutí věci, včetně výkonu rozhodnutí [srov. ŠÁMAL, Pavel. § 2 (Základní zásady trestního řízení). In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 27].

26. Cílem přijetí úpravy umožňující obviněnému prohlášení viny je významné usnadnění a urychlení průběhu hlavního líčení. Institut prohlášení viny může být aplikován tehdy, shodnou-li se strany na vině obviněného, avšak nikoliv na trestu. Kromě již uvedených pozitivních následků může mít tato právní úprava rovněž pozitivní finanční dopady a usnadní situaci svědků (zejména obětí, u nichž se sníží riziko sekundární viktimizace). V případě pochybností však soud není povinen prohlášení přijmout. Učiněné prohlášení by měl soud zohlednit při výměře trestu. Prohlášení je podle důvodové zprávy neodvolatelné a skutečnosti v něm uvedené nemůže obviněný napadnout odvoláním. Tím pádem nebudou zatěžovány ani soudy vyšších stupňů.

27. Otázka aplikace institutu prohlášení viny se doposud v judikatuře Ústavního soudu objevovala pouze okrajově a toliko ve stručných usneseních, která nemají obecnou závaznost. Opakovaně Ústavní soud odmítl možnost „revokace“ prohlášení viny v případech tzv. covidových krádeží, jejichž právní kvalifikace se změnila po vydání rozsudku velkého senátu Nejvyššího soudu sp. zn. 15 Tdo 110/2021 ze dne 16. 3. 2021 (srov. např. usnesení sp. zn. III. ÚS 2464/21 ze dne 4. 1. 2022 a usnesení sp. zn. I. ÚS 1331/22 ze dne 16. 6. 2022). V usnesení sp. zn. II. ÚS 986/22 ze dne 16. 8. 2022 Ústavní soud zdůraznil, že povinnost poučit obviněného o povaze prohlášení viny leží na straně soudu i v případě, že má obviněný obhájce. V některých usneseních se objevuje důraz na autonomní povahu prohlášení viny, z níž vyplývá další průběh trestního řízení, rozhodnou-li se jej soudy respektovat. Některá usnesení dokonce odkazují na zásadu *vigilantibus iura scripta sunt* (srov. např. usnesení sp. zn. IV. ÚS 1339/22 ze dne 19. 7. 2022). Naopak možnostmi nápravy nepravdivého prohlášení viny z důvodu ochrany zásady materiální pravdy se Ústavní soud stručně zabýval v usnesení sp. zn. IV. ÚS 2789/23 ze dne 24. 1. 2024. K zdánlivě protichůdným závěrům těchto usnesení přistupuje Ústavní soud striktně jako k posouzení konkrétní právní situace toho kterého stěžovatele. Dospěl-li Ústavní soud v nějakém případě k upřednostnění jedné ze zásad trestního řízení, nelze z takového postupu dovozovat širší závaznost stručných závěrů těchto usnesení. V usnesení sp. zn. I. ÚS 2959/23 ze dne 23. 1. 2024 se Ústavní soud vyjádřil k námitce, že nalézací soud měl akceptovat prohlášení viny, které stěžovatel učinil korespondenčně prostřednictvím svého obhájce, a konstatoval, že prohlášení viny se činí osobně v průběhu hlavního líčení. Zároveň v posledně uvedeném usnesení dodal, že rozhodnutí soudu zda přijme anebo nepřijme prohlášení viny je v působnosti obecného soudu, do které Ústavní soud zásadně nezasahuje. Výjimku z tohoto pravidla lze učinit až tehdy, jestliže prohlášení viny nebylo přijato



ústavněkonformním způsobem a v souvislosti s prohlášením viny došlo k porušení základních práv obviněného.

### VIII. Zásady ústavně konformní aplikace institutu prohlášení viny

28. Kromě obecných principů právního státu (chráněných podle čl. 1 odst. 1 Ústavy), principů spravedlivého procesu (čl. 36 až 38 Listiny) a práva na obhajobu (čl. 40 odst. 3 Listiny) považuje Ústavní soud za důležitou ústavní mez aplikace tohoto institutu řádnou interpretaci pojmu „vina“ obsaženého v čl. 40 odst. 1 Listiny a čl. 90 Ústavy. Obdobně čl. 39 Listiny hovoří o trestech (a jiných újmách), které lze uložit „za spáchání“ trestného činu. S pojmem viny je tak nutně spojena legitimita nejen jakéhokoliv trestu, nýbrž i samotného odsouzení. Uložení trestu, jakožto ústavně předvídané omezení základních práv a svobod, může sledovat jediný účel, jímž je potrestání viny (čl. 4 odst. 4 Listiny). Jinak řečeno, v ústavním pořádku České republiky nelze akceptovat jakýkoliv výklad právních předpisů, který by umožňoval uložení trestu nevinnému jedinci (*nullum crimen sine culpa*). Termín nevinný chápe přitom Ústavní soud široce, tedy jako podezřelého, který se nedopustil právě toho skutku (včetně jeho právní kvalifikace), z jehož spáchání je obviněn.

29. Právo na soud je navíc nezczizitelné, a tudíž s ním nedisponuje ani jeho nositel (srov. čl. 1 Listiny). Za ústavně nepřijatelný by proto Ústavní soud musel považovat „smluvní“ přístup k pojmu viny. Zdroj legitimacy trestního postihu nelze hledat v autonomii procesního jednání obviněného, nýbrž ve faktické pravdivosti a hodnotové spravedlnosti odsuzujících rozhodnutí. Podle ESLP Úmluva v zásadě nevylučuje, aby obviněný v trestním řízení prohlásil vinu s následkem vzdání se práva na řádné trestní řízení, když uznává, že takové vzdání se práva je výhodné jak pro dotčené osoby, tak pro státní orgány (srov. rozhodnutí ESLP *Deweer proti Belgii* ze dne 27. 2. 1980, č. stížnosti 6903/75, bod 49 a násl.). Přitom však konstatoval, že v demokratické společnosti má „právo na soud“ tak velkou váhu, že ho člověk nemůže ztratit jen proto, že je stranou dohody dosažené v řízení před soudem, přičemž takové vzdání se práva podléhá nezbytné striktní kontrole.

30. Z výše uvedeného dovozuje Ústavní soud dva nepřekročitelné limity aplikace prostředků trestní represe. Prvním je požadavek, aby soud rozhodující o vině měl svá skutková zjištění opřena o konkrétní důkaz (případně tzv. notorieta). Soud tedy nemůže k relevantním skutkovým závěrům dospět na základě svých přesudků či spoléhání se na tvrzení účastníků řízení. Tento imperativ je jedním z projevů tzv. zásady materiální pravdy. Podle nálezu ze dne 9. 5. 2023, sp. zn. III. ÚS 236/23, i při využití konsensuálních způsobů řešení trestních věcí je nutno mít na paměti, že stále platí základní zásady trestního řízení, zejména zásada materiální pravdy. To konkrétně znamená, že orgány činné v trestním řízení by ani v těchto případech neměly rezignovat na zjištění skutečného stavu věci tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti. A nelze-li relevantní skutková zjištění v potřebné míře učinit, je nutné postupovat v duchu druhého ze zmíněných nepřekročitelných limitů – pravidla *in dubio pro reo*, vyplývajícího z presumpce nevinoty, a to opět bez ohledu na přání účastníků řízení.

31. Ani institut prohlášení viny nepředstavuje možnost obejít zásady materiální pravdy nebo pravidla *in dubio pro reo*, a tím pojmu viny jako takového. Legitimním účelem tohoto institutu může být zjednodušení, zrychlení a hospodárnost trestního řízení tam, kde o vině obžalovaného neexistují důvodné pochybnosti. Nemůže naopak jít o nástroj změny samotného účelu trestního práva, nýbrž toliko o zjednodušení kroků k jeho dosažení. Náležitě zjištění trestných činů a spravedlivé potrestání jejich pachatelů, jakožto hlavní účel trestního řízení

(§ 1 odst. 1 trestního řádu) je nutné mít na paměti i při aplikaci tohoto institutu (což plyne i z § 206c odst. 5 trestního řádu). Jelikož ke zjednodušení řízení dochází na úkor veřejné soudní fáze trestního řízení a dílčích procesních práv obhajoby, která Ústavní soud nikdy nepovažoval za samoúčelné formality (srov. např. nález sp. zn. Pl. ÚS 4/94 ze dne 12. 10. 1994), zvyšuje taková forma vedení řízení pravděpodobnost, že zjednodušený způsob dokazování povede k přinejmenším „zjednodušeným“ skutkovým závěrům, a to nejen v otázce viny.

32. Prohlášení viny je třeba odlišit od procesního institutu doznání. Doznání představuje výpověď člověka, který výslovně prohlásí, že spáchal trestný čin, pro který je stíhán (uvede všechny skutkové okolnosti rozhodné pro naplnění všech zákonných znaků skutkové podstaty tohoto trestného činu), přičemž takové prohlášení učiní procesně účinným způsobem. Za doznání lze považovat i výpověď obviněného, v níž dozná všechny skutečnosti umožňující závěr o tom, že se dopustil trestného činu, aniž by výslovně uvedl, že se cítí být vinným určitým činem, či uvedl jeho právní kvalifikaci [srov. PÚRY, František. § 41 (Polehčující okolnosti). In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 840, marg. č. 14.].

33. Pro doznání nejsou obviněnému kladeny zvláštní podmínky, tento institut není ani samostatně kodifikován, musí ale být opatřeno přípustným způsobem. Obviněný nesmí být žádným způsobem donucován k výpovědi nebo k doznání (§ 92 odst. 2 trestního řádu). Před prvním výsledkem je třeba objasnit obviněnému podstatu sděleného obvinění a poučit jej o jeho právech a o trestních následcích jeho výpovědi v případě křivého obvinění či pomluvy (§ 91 trestního řádu). Obviněnému mohou být kladeny otázky k doplnění výpovědi nebo k odstranění neúplnosti, nejasnosti a rozporů, přičemž tyto otázky musí být kladeny jasně a srozumitelně bez předstírání klamavých a nepravdivých okolností; nesmí v nich být naznačeno, jak na ně odpovědět (§ 92 odst. 4 trestního řádu). Výpověď obviněného se pak zapíše do protokolu, v přímé řeči a pokud možno doslova (srov. § 95 trestního řádu).

34. Doznání pak představuje v řízení o přečinu jeden z předpokladů pro podmíněné zastavení trestního stíhání (srov. § 307 trestního řádu). Zákon přitom vyžaduje, aby se v takovém případě obviněný doznal k činu, přičemž po obsahové stránce se musí doznání vztahovat na celý skutek, na všechny jeho skutkové okolnosti naplňující zákonné znaky stíhaného přečinu, přičemž se doznání vztahuje ke skutkovým okolnostem, nikoliv k právní kvalifikaci [srov. ŠÁMAL, Pavel. § 307 (Podmínky pro rozhodnutí). In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3480.]. Jak dále uvádí odborná literatura (ŠÁMAL, P., op. cit., s. 3480.), postačí, „*že obviněný dozná skutečnosti umožňující závěr o tom, že se přečinu dopustil, aniž by výslovně uvedl, že je vinen určitým přečinem, neboť podmíněné zastavení trestního stíhání na rozdíl od jiných odklonů, např. narovnání nebo schválení dohody o vině a trestu nevyžaduje tzv. prohlášení viny, byť i toto se podle naší právní úpravy váže k prohlášení, že spáchal skutek, pro který je stíhán [srov. § 309 odst. 1 písm. a) nebo § 175a odst. 3 a § 314q odst. 3 písm. b)].*“ V nálezu sp. zn. I. ÚS 864/11 ze dne 16. 6. 2011 Ústavní soud zdůraznil, že obsah doznání obviněného se považuje za věrohodný jen tehdy, je-li jeho věrohodnost prokázána dalšími věrohodnými důkazy. Lze dodat, že doznání obviněného podle § 2 odst. 5 trestního řádu nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu.

35. Pro přijetí prohlášení viny naopak zákonodárce klade celou řadu podmínek. Ustanovení § 206c odst. 1 trestního řádu umožňuje aplikaci tohoto institutu až tehdy, nedošlo-li ke sjednání dohody o vině a trestu. Teprve v takovém případě může obžalovaný prohlásit, že je vinným spácháním skutku (nebo některého ze skutků) uvedených v obžalobě a že souhlasí s jejich

v obžalobě uvedenou právní kvalifikací. Po takovém prohlášení obžalovaného musí soud (srov. § 206c odst. 2 trestního řádu) přiměřeně postupovat podle §314q odst. 3 trestního řádu (ujistit se, zda obžalovaný chápe podstatu prohlášení, jeho důsledky, a zda je prohlášení čineně dobrovolně) teprve poté může být prohlášení viny (srov. § 206c odst. 4 trestního řádu) přijato soudem. Soud tak musí před přijetím prohlášení viny obžalovaného o následcích prohlášení viny poučit i ověřit, co je projevem vůle obžalovaného, a zda chápe, k jakým důsledkům může vést.

36. Dřívějším doznáním v trestním řízení nelze nahrazovat prohlášení viny, neboť by chybělo poučení, které zákon vyžaduje, přičemž institut doznání a prohlášení viny není možné směšovat. Vzhledem k tomu, že podstatou prohlášení viny je zjednodušení trestního řízení na úkor práv obviněného, je podle Ústavního soudu mimořádně důležitý způsob, jakým je obviněný o možnosti využití prohlášení viny poučen.

### IX. Podmínky pro přijetí viny nalézacím soudem a s tím související poučovací povinnost trestních soudů

37. Při poučení obviněného před prohlášením viny podle § 206c odst. 2 trestního řádu je povinností soudu přiměřeně použít § 314q odst. 3 trestního řádu, který se týká institutu dohody o vině a trestu.

38. Ustanovení § 206c trestního řádu zní:

- (1) *Pokud nedošlo k sjednání dohody o vině a trestu, může obžalovaný prohlásit, že je vinný spácháním skutku anebo některého ze skutků uvedených v obžalobě a že souhlasí s právní kvalifikací takového skutku uvedenou v obžalobě.*
- (2) *Pokud obžalovaný učiní prohlášení podle odstavce 1, **soud v rozsahu prohlášení postupuje přiměřeně podle § 314q odst. 3.***
- (3) *Předseda senátu před rozhodnutím o přijetí prohlášení viny zjistí stanovisko státního zástupce, poškozeného a zúčastněné osoby, pokud jsou přítomni při hlavním líčení.*
- (4) *Soud po prohlášení viny obžalovaným rozhodne, zda takové prohlášení přijímá nebo nepřijímá.*
- (5) *Soud prohlášení viny nepřijme, není-li v souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo zjistí-li, že v předchozím řízení došlo k závažnému porušení práv obviněného. Soud nemusí prohlášení viny přijmout, pokud takový postup nepovažuje za vhodný s ohledem na okolnosti případu a vyjádření ostatních stran.*
- (6) *Pokud soud rozhodne, že prohlášení viny přijímá, zároveň v usnesení uvede, že se dokazování v rozsahu, v jakém obžalovaný prohlásil vinu, neprovede a bude provedeno pouze ve zbylém rozsahu; tím není dotčena možnost vyslyšet obžalovaného k účasti jiných osob na spáchaném skutku, ohledně kterého prohlásil vinu.*
- (7) *Soudem přijaté prohlášení viny nelze odvolat. Skutečnosti uvedené v prohlášení viny nelze napadat opravným prostředkem.*
- (8) *Pokud soud rozhodne, že prohlášení viny nepřijímá, k prohlášení viny se nepřihlíží.*

Z ustanovení §314q odst. 3 trestního řádu vyplývá, že soud se musí obviněného dotázat zda „a) rozumí sjednané dohodě o vině a trestu, zejména zda je mu zřejmé, co tvoří podstatu skutku,

*který se mu klade za vinu, jaká je jeho právní kvalifikace a jaké trestní sazby zákon stanoví za trestný čin, který je v tomto skutku spatřován, b) prohlášení o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán, učinil dobrovolně a bez nátlaku a byl poučen o svých právech na obhajobu, c) jsou mu známy všechny důsledky sjednání dohody o vině a trestu, zejména že se vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení a práva podat odvolání proti rozsudku, kterým by soud dohodu o vině a trestu schválil, s výjimkou důvodu uvedeného v § 245 odst. 1 větě druhé“.*

39. Vzhledem k tomu, že podle § 206c trestního řádu přijaté prohlášení viny nelze odvolat, a skutečnosti uvedené v prohlášení viny nelze napadat opravným prostředkem, je třeba věc stěžovatelů posuzovat i prizmatem ústavněprávních požadavků na vzdání se práva opravného prostředku. Evropský soud pro lidská práva vychází zásadně z požadavku, že vzdání se procesního práva, je-li přípustné, musí být učiněno jednoznačným způsobem a vyžaduje určité minimální záruky korespondující s jeho významem (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 3. 11. 2011 ve věci *Litwin proti Německu*, stížnost č. 29090/06, bod 37; rozsudek ESLP ze dne 24. 6. 2004 ve věci *Frommelt proti Lichtenštejnsku*, stížnost č. 49158/99, bod 33; rozsudek ESLP ze dne 13. 2. 2001 ve věci *Schöps proti Německu*, stížnost č. 25116/94, bod 48; rozsudek ESLP ze dne 25. 2. 1992 ve věci *Pfeifer a Plankl proti Rakousku*, stížnost č. 10802/84, bod 37; rozsudek ESLP ze dne 22. 4. 1998 ve věci *Richard proti Francii*, stížnost č. 33441/96, bod 49; rozsudek ESLP ze dne 22. 4. 1998 ve věci *Pailot proti Francii*, stížnost č. 32217/96, bod 52; či rozsudek ESLP ze dne 7. 1. 2016 ve věci *Davidsons a Savins proti Lotyšsku*, stížnosti č. 17574/07 a 25235/07, bod 51), přičemž jakékoliv takové vzdání se musí být učiněno svobodně, poučeně a vědomě (srov. např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 12. 5. 2017 ve věci *Simeonovi proti Bulharsku*, stížnost č. 21980/04, bod 115), což si vyžaduje, aby bylo prokázáno, že obviněný mohl rozumně předpokládat důsledky takového postupu (srov. např. rozsudek ESLP ze dne 27. 3. 2007 ve věci *Talat Tunç proti Turecku*, stížnost č. 32432/96, bod 59).

40. Zváží-li Ústavní soud všechny uvedené okolnosti, konstatuje, že podmínkou legitimacy přijetí odsuzujícího rozhodnutí opírajícího se o prohlášení viny musí být zjištění porozumění obžalovaného (srov. § 314q odst. 3 trestního řádu), ze kterého plyne, že je obžalovanému zřejmé, že trest, který po prohlášení viny uloží provostupňový soud, nemusí být konečným řešením v trestní věci obžalovaného, a že může být potrestán trestem na horní hranici zákonného limitu za daný trestný čin. Soud tak musí ověřit, že je obžalovaný srozuměn s tím, že prohlášení viny nelze vzít zpět, a že soudy rozhodující v daném řízení, což není jen soud, který prohlášení viny přijímá, nejsou mimo zákonné limity při výměře trestu mimo zákonem stanovenou trestní sazbu nikterak omezeny.

41. Jakkoliv povinnost poskytnout takové poučení explicitně zákon neuvádí, vyplývá podle Ústavního soudu z teleologického a ústavně konformního výkladu § 206c odst. 2 trestního řádu, podle kterého soud po prohlášení viny „postupuje přiměřeně podle § 314q odst. 3“, upravujícího postup při schvalování dohody o vině a trestu i z podmínek vytyčených judikaturou ESLP. Ústavní soud zároveň připomíná, že následky, které pro obviněného plynou z prohlášení viny, lze hodnotit z pohledu dalších procesních konsekvencí v trestním řízení jako vážnější oproti prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán ve smyslu § 175a trestního řádu, pro sjednání dohody o vině a trestu. Na rozdíl od prohlášení viny totiž není u dohody o vině a trestu obviněný v nejistotě ohledně ukládaného trestu, který musí být v dohodě předem obligatorně uveden [srov. § 175a odst. 6 písm. f) trestního řádu]. Zároveň, na rozdíl od rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu (srov. přípustnost odvolání podle § 245 trestního řádu), u odsuzujícího rozsudku navazujícího na přijaté prohlášení viny, i kdyby sami odsouzení už podat proti výroku o trestu odvolání nechtěli, může tento výrok napadnout

odvoláním státní zástupce. Je rovněž významné, že v takovém případě může odvolací soud uložit i vyšší trest (v rámci zákonem stanovené trestní sazby), než který uložil soud nalézací.

42. Podrobné poučení o hrozícím trestu podle Ústavního soudu nejen odpovídá teologickému a ústavně konformnímu výkladu uvedených částí § 314q trestního řádu, ale rovněž zohledňuje rizikové sociální faktory neústavního výkonu trestní spravedlnosti, například v případě, že je obviněný trestním řízením „uvláčen“ do té míry, že jen hledá cesty, jak by řízení mohlo co nejrychleji skončit či pokud má za to, že by prohlášením viny mohl pomoci spoluobviněnému, na kterém mu záleží (nebo, který mu slíbil za takové prohlášení úplatu). Dále je významné, že v případě prohlášení viny nemusí být obžalovaný zastoupen obhájcem [po zrušení § 36 odst. 1 písm. d) trestního řádu zákonem č. 333/2020 Sb., sjednání dohody o vině a trestu nepředstavuje důvod nutné obhajoby].

43. Poučení o rozsahu možného potrestání nabývá na významu rovněž při zohlednění kombinace absence garantovaného uložení mírného (zejména alternativního) trestu a výše uvedené motivace orgánů činných v trestním řízení ukončit trestní věc co možná nejefektivněji. Je-li obviněný, zpravidla právní laik, opakovaně různými subjekty upozorňován na výhody prohlášení viny, aniž by mu byla explicitně vysvětlena jejich nenárokovost, lze mít pochybnosti o promyšlenosti a dokonce dobrovolnosti pozdějšího prohlášení viny. Podle Ústavního soudu je odpovědností obecných soudů, aby jednoznačným poučením daly obviněnému najevo, jaké důsledky v oblasti trestání má prohlášení o vině podle českého práva. Jedině tímto postupem lze podle Ústavního soudu nejlépe garantovat, že obviněný nebude jednat pod vlivem nějakého (třeba i cizí osobou implementovaného či společensky rozšířeného) právního mýtu na straně jedné, či nějaké nekalé právní praxe (např. neformálních slibů policie, spoluobžalovaných atd.) na straně druhé. Po průměrném obviněném nelze podle Ústavního soudu požadovat, aby si tyto informace sám dohledal nebo dovodil ze systematiky českých trestních kodexů.

44. Z uvedeného plyne, že poučení obviněného soudem před přijetím prohlášení viny by mělo být důkladnější, než u dohody o vině a trestu, ve které je minimálně část týkající se trestu přímo uvedena v textu stranami přijaté dohody. Poučení soudem před přijetím prohlášení viny by nemělo zahrnovat toliko informaci o tom, jaké trestní sazby zákon stanoví za trestný čin, který je v tomto skutku spatřován [doslovně z § 314q odst. 3 písm. a) trestního řádu], ale i informaci, že soud obviněnému může uložit trest v rozsahu této sazby, a že prohlášení viny nelze odvolat a skutečnosti v něm uvedené nelze napadát opravným prostředkem [§ 314q odst. 3 písm. a) trestního řádu ve spojení s písm. c) téhož ustanovení]. Soud by měl kromě sdělení o rozsahu trestní sazby a možnosti uložení trestu v celém jejím rozsahu poučit obžalovaného i o tom, že v případě přijetí prohlášení viny může soud postupovat podle § 58 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku a snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby, bude-li mít za to, že vzhledem k poměrům pachatele a povaze jím spáchané trestné činnosti lze dosáhnout jeho nápravy i trestem kratšího trvání. Postup soudu podle § 314q odst. 3 trestního řádu před přijetím prohlášení viny by neměl představovat monolog („předpokládám, že jste srozuměn s obsahem obžaloby a s důsledky prohlášení viny, že jste byl poučen o svých právech, a že vše činíte dobrovolně a bez nátlaku“), ale měl by být proveden formou dialogu, ve kterém si soud ověřuje informovanost obžalovaného a jeho vůli. Soud by se měl obžalovaného dotázat (toto sloveso přímo trestní řád uvádí v § 314q odst. 3 trestního řádu) na otázky směřující k a) ověření porozumění o podstatě skutku, který je kladen obžalovanému za vinu, jeho právní kvalifikaci a hrozícímu trestu, b) ověření svobodné vůle obžalovaného a c) ověření o právech obžalovaného na obhajobu a o důsledcích, které prohlášení viny pro obžalovaného má.

45. K obdobným závěrům již dospěl Ústavní soud ve vztahu k institutu dohody o vině a trestu. V nálezu sp. zn. I. ÚS 1860/19 ze dne 4. 2. 2020 pak Ústavní soud (k druhému institutu, upravujícímu konsensuální řešení trestní řízení) konstatoval porušení práva na spravedlivý proces z důvodu nedostatku náležitého zjištění svobodné vůle obviněných při uzavírání dohody a trvání vůle obviněných na jejím schválení. V odůvodnění posledně uvedeného nálezu Ústavní soud odkázal na závěry Nejvyššího státního zastupitelství a Nejvyššího soudu k § 314q odst. 3 trestního řádu, např. na závěr, že se soud „*obviněného musí dotázat na tři okruhy otázek, přičemž jeden z nich směřuje vyloženě ke zjištění, jestli prohlášení o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán, učinil obviněný dobrovolně a bez nátlaku a byl poučen o svých právech na obhajobu*“. Lze rovněž parafrázovat závěry, na které Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 1860/19 odkazuje, podle nichž pokud má uzavření prohlášení viny představovat alternativní a konsensuálně pojatý výsledek trestního řízení vedeného proti obviněnému, pak by s ním měl tento obviněný souhlasit, a nikoliv mu být bez srozumění vnucován za každou cenu.

46. Lze tak shrnout, že pro přijetí viny jsou trestním řádem (§ 206c ve spojení s přiměřeným použitím § 314q trestního řádu) stanoveny jasně vymezené podmínky. Přijetí prohlášení viny je možné pouze pokud nedošlo ke sjednání dohody o vině a trestu (§ 206c odst. 1 první část věty) a první krok v tomto procesu představuje prohlášení obžalovaného, že je vinný spácháním skutku nebo skutků (případně některého ze skutků) uvedených v obžalobě, a že souhlasí s jejich právní kvalifikací (§ 206c odst. 1 druhá část věty). Následně (druhý krok srov. § 206c odst. 2 trestního řádu) musí obžalovaného poučit a ověřit jeho informovanost a svobodnou vůli, tedy dotázat se na tři výše uvedené okruhy otázek (podle § 314q odst. 3 trestního řádu). Ve třetím kroku předseda senátu před rozhodnutím o přijetí prohlášení viny zjistí stanovisko státního zástupce, poškozených a zúčastněných osob (pokud jsou přítomni v hlavním líčení). Teprve následně může rozhodnout o tom, zda prohlášení viny přijímá nebo nepřijímá (§ 206c odst. 4 trestního řádu).

47. Z uvedeného rovněž plyne, že nemůže dojít k přijetí prohlášení viny, pokud obžalovaný řádně neučinil prohlášení podle § 206c odst. 1 trestního řádu. Ústavně konformní výklad vyžaduje, aby o určitosti prohlášení viny nebyly žádné pochyby, a aby prohlášení viny bylo řádně zachyceno ve spisovém materiálu. Prohlášení obžalovaného podle § 206c odst. 1 trestního řádu a jeho odpověď na otázky soudu, které trestní soud před přijetím prohlášení viny obžalovanému položí [srov. § 314q odst. 3 písm. a), b) a c) trestního řádu], musí soudy řádně interpretovat. K tomu lze odkázat na závěry Nejvyššího soudu, které vyjádřil v řízení vedeném před Ústavním soudem pod sp. zn. I. ÚS 1860/19 (srov. nález sp. zn. I. ÚS 1860/19 odst. 15) tak, že „*zárukou toho, že jde o skutečnou, pravou, svobodnou, vážně míněnou a ničím nerušenou vůli obviněného, je podle Nejvyššího soudu postup podle § 314q odst. 3 (trestního řádu)*“. Bez tohoto postupu není ověřeno, že prohlášení viny vyjadřuje vůli obviněného nesenou výše uvedenými vlastnostmi a nelze je přijmout.

## **X. Poučení před prohlášením viny učiněné nalézacím soudem v projednávané věci**

48. Ze spisu vedeného městským soudem plyne, že městský soud v hlavním líčení vydal usnesení, ve kterém podle § 206c odst. 4, odst. 6 trestního řádu prohlášení viny stěžovatelky a stěžovatele přijal a rozhodl, že se dokazování v plném rozsahu neprovádí (srov. č. l. 4648 p. v.). Z napadených usnesení vrchního i Nejvyššího soudu plyne, že obecné soudy dovodily, že oba stěžovatelé v řízení před městským soudem procesně řádně prohlásili svoji vinu ke skutkům uvedeným v žalobě a na základě tohoto závěru přistoupily k omezenému přezkumu odvolání a dovolání stěžovatelů.

49. Jelikož protokol z hlavního líčení konaného dne 17. 5. 2021 (č. 1. 4642 a násl.) neposkytoval dostatečnou představu o rozsahu poučení daného stěžovatelům soudem, ověřil si jej Ústavní soud ze zvukového záznamu, založeného ve spise. Z něj zjistil, že na začátku hlavního líčení byla přednesena obžaloba státním zástupcem a že v přednesu obžaloby nebyla uvedena výše navrhaných trestů (srov. první nahrávka ze záznamu z hlavního líčení ze dne 17. 5. 2021 „HL 17.5.21 B.,M. 10T4 2020 090904.mp3“ v čase 0:03:10 – 0:23:29). Podle záznamu z hlavního líčení vedeného městským soudem dne 17. 5. 2021 byli stěžovatelé po seznámení s obžalobou poučeni o možnosti uzavřít dohodu o vině a trestu (první nahrávka v čase 0:24:20 – 0:25:50). Následovalo poučení městského soudu o možnosti prohlásit vinu (srov. první nahrávka 0:25:57 – 0:27:18) v následujícím znění: *„Prohlášení viny je ustanovení § 206c trestního řádu. Cítíte-li se být vinen spácháním skutku nebo některého ze skutků uvedených v obžalobě a souhlasíte s právní kvalifikací, můžete prohlásit svoji vinu. Využijete-li svého práva prohlásit svoji vinu, vzdáváte se tím práva na standardní projednání věci v hlavním líčení, neboť soud o vaši vině již nebude provádět dokazování, dokazování tak bude provedeno pouze ve zbylém rozsahu. Tím však není dotčena možnost vyslyšet vás v účasti jiných osob na skutku, ohledně kterého jste prohlásil vinu. Soud však vaše prohlášení viny nemusí přijmout. Soudem přijaté prohlášení viny nemůžete odvolat a skutečnosti uvedené v prohlášení viny nemůžete napadát opravným prostředkem. Rozhodne-li se soud, že vaše prohlášení viny nepřijímá, pak se k již učiněnému prohlášení viny nepřihlíží. V případě prohlášení viny soud k takovému prohlášení přihlédně při úvaze o druhu a výši trestu, může také uložit i trest pod dolní hranici trestní sazby.“* Poučení následně pokračovalo k otázce nesporných skutečností: *„A konečně ustanovení § 206a trestního řádu, které hovoří o tom, že můžete také označit, které skutečnosti považujete za nesporné...“* Po výše uvedeném poučení provedeném městským soudem proběhlo vyjádření stran k možnosti sjednání dohody o vině a trestu (srov. č. 1. 4643). Poté, co nedošlo k uzavření dohody o vině a trestu, bylo předsedkyní senátu konstatováno, že není důvod, aby bylo hlavní líčení přerušováno či odročováno za tímto účelem. Bylo přistoupeno k dokazování a v hlavním líčení následovala výpověď stěžovatelky a stěžovatele, v rámci nichž jimi byla pronesena prohlášení, která městský soud usnesením podle § 206 odst. 4 a odst. 6 trestního řádu přijal jako prohlášení viny (č. 1. 4648).

50. Městský soud nepostupoval v souladu s trestním řádem, pokud jde o poučení stěžovatelů ve vztahu k jejich prohlášením viny. Poučovací povinnost soudu nelze přenášet na obhájce, a to zvláště u neodvolatelného prohlášení viny (srov. např. usnesení sp. zn. II. ÚS 986/22 ze dne 16. 8. 2022). Zároveň však Ústavní soud konstatuje, že k porušení práva stěžovatelů na soudní ochranu, vyplývajícího z čl. 36 odst. 1 Listiny, a práva na obhajobu, plynoucího z čl. 40 odst. 3 Listiny, nedošlo. Ze závěrů judikatury ESLP totiž plyne, vzdání se práva ze strany obviněného může být v souladu s požadavky čl. 6 Úmluvy, když je prokázáno, že obviněný mohl rozumně předvídat důsledky svého jednání (srov. rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *Hermi proti Itálii* ze dne 18. 10. 2006, stížnost č. 18114/02, bod 74; a rozsudek velkého senátu ve věci *Sejdovic proti Itálii* ze dne 1. 3. 2006 č. 56581/00, bod 87). Z konkrétních okolností projednávané věci zřetelně plyne, že si stěžovatelé hrozícího nepodmíněného trestu byli vědomi. Jak plyne z protokolu o hlavním líčení, stěžovatelka i stěžovatel projevíli úmysl obrátit se na státního zástupce, a to za účelem možného sjednání dohody o vině a trestu, tak aby trest byl sjednán jako podmíněný, byť s dohledem. Státní zástupce uvedl, že by s uzavřením dohody o vině a trestu souhlasil, ale pouze v rovině nepodmíněného trestu odnětí svobody. Obhájci obou odsouzených následně uvedli, že pokud státní zástupce trvá na nepodmíněném trestu odnětí svobody, prostor pro dohodu zde není. I ze závěrečných řečí plyne, že obhájci žádali „o snížení trestní sazby pod její zákonný rámec“ (srov. č. 1. 4649 p. v.) a uváděli svůj postoj, že nést následky za uvedené jednání by nemělo představovat „jít na tolik let do vězení“

(srov. č. l. 4650). Z uvedeného plyne, že stěžovatelé si byli vědomi toho, že jim hrozí nepodmíněný trest. Následně jim byl městským soudem uložen trest pod dolní hranicí trestní sazby (srov. § 211 odst. 6 trestního zákoníku). Právě s ohledem na uvedené okolnosti lze uzavřít, že stěžovatelé byli dostatečně poučeni o hrozícím trestu a postup městského soudu tak nevyústil v porušení práv stěžovatelů. Z protokolu o hlavním líčení totiž plyne, že oba stěžovatelé mohli rozumně předpokládat důsledky učiněného postupu (prohlášení viny); Ústavní soud přihlédl i k tomu, že oba stěžovatelé byli zastoupeni obhájcem. V této části tak Ústavní soud ústavní stížnosti zamítl.

## XI. K jednotlivým prohlášením učiněným ze strany stěžovatelů

51. Ústavní soud tak z výše uvedených důvodů neshledal jako důvodnou námitku stěžovatelů, že by postupem městského soudu (nedostatečným poučením) došlo k porušení práv stěžovatelů. Shledal však jako důvodnou námitku stěžovatelky, že její prohlášení by nebylo možné (ani po řádném poučení) bez dalšího vzít jako procesně účinné prohlášení viny ke skutkům uvedeným v obžalobě v její trestní věci (srov. § 206c odst. 1 trestního řádu). K tomuto závěru Ústavní soud dospěl na základě komunikace předsedkyně senátu a stěžovatelky zachycené v záznamu z hlavního líčení i následného dotazu státního zástupce a reakce stěžovatelky. Ze stěžovatelčiných vyjádření totiž neplyne, že by prohlásila vinu ke skutkům uvedeným v obžalobě (ve smyslu § 206c odst. 1).

52. Po výpovědi stěžovatelky položila předsedkyně senátu stěžovatelce dotaz (srov. č. l. 4644): „*Uvedla jste, že byste přijala institut a že byste prohlásila svoji vinu ze všech tří žalovaných útoků, je tomu tak?*“ Z protokolu o hlavním líčení dále plyne, že stěžovatelka odpověděla: „*Ano. Já jako člověk dlouho žiji ve stresu a napětí, že mně už je to jedno. Už opravdu deset let trpím pásovým oparem. Chci se vyspat. Jakkoliv rozhodnete, tak stejně už budu mít do konce života nálepku.*“ K uvedenému Ústavní soud uvádí, že povaha první otázky městského soudu směřuje k ověření toho, zda stěžovatelka dříve prohlásila, že by chtěla institut prohlášení viny využít, nikoliv k zjištění, zda prohlašuje svoji vinu ke třem skutkům uvedeným v obžalobě. Zároveň její vyjádření neobsahuje prohlášení, že je (cítí se) vinna spácháním skutků uvedených v obžalobě, a že souhlasí s právní kvalifikací uvedenou v obžalobě. Stěžovatelka se totiž vůbec ke skutkům kladeným jí za vinu v obžalobě nevyjádřila. To je hlavním důvodem pro závěr Ústavního soudu, že stěžovatelka ani neučinila prohlášení podle § 206c odst. 1 trestního řádu.

53. Ze záznamu z jednání dále plyne (srov. druhá nahrávka „HL 17.5.21 B.,M. 10T4 2020 094629.mp3“), že předsedkyně senátu reagovala následovně: „*Dobře. Předpokládám, že jste konzultovala se svým právním zástupcem i všechno co s tím tedy souvisí s prohlášením ať už tedy plusy i mínusy. V té souvislosti se zeptám, jestli můžete prohlásit, že všechny skutečnosti, které jsou Vám kladeny za vinu, máte za nesporné. Zejména ty skutečnosti, které svědčí ve váš neprospěch.*“ Stěžovatelka na tuto otázku (druhá nahrávka, čas 20:20) reagovala takto: „*Tak musím ako. V tom prípade, ak by som chcela využiť ten inštitút tak musím to takto urobiť samozrejme. Ako vnútorne mi to trošku to robí problém. Pokiaľ by to mohlo skončiť takto, tak áno.*“ Vyjádření stěžovatelky je podle Ústavního soudu opět nejednoznačné. Z uvedeného není jisté, jestli stěžovatelka skutečně prohlašuje skutečnosti uvedené v obžalobě za nesporné, nebo chce využít tento institut využít za podmínky, že tím trestní řízení skončí. Každopádně nejde o prohlášení viny ve smyslu § 206c odst. 1 trestního řádu.



54. Přijetí prohlášení viny městským soudem tak neodpovídá vyjádření stěžovatelky. Neodpovídalo navíc ani jejím předchozím výhradám vůči tvrzení obžaloby, že se podílela na skutku (sjednání úvěru) ze dne 7. 4. 2011, které uvedla ve svém vyjádření před soudem (srov. č. l. 4643 p. v.). přičemž s tímto jednoznačným rozporem se městský soud nijak nevypořádal. Ústavní soud dodává, že obviněný nesmí být nucen vzdát se výhrad proti popisu skutku v obžalobě, když s ní třeba částečně nesouhlasí. Lze dodat, že z právních vět usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 888/2021 ze dne 25. 8. 2021 plyne, že obviněný nesmí být nepřipustně nucen k využití tzv. konsenzuálních způsobů vyřízení trestních věcí (k dohodě o vině a trestu, prohlášení viny či označení nesporných skutečností), a to ani příslibem pro něj výrazně výhodnějšího rozhodnutí, než jakého by dosáhl, kdyby nevyužil takového postupu – jinak by došlo k porušení zákazu nucení k sebeobvinění (*nemo tenetur se ipsum accusare*). Nejvyšší soud ve výše uvedeném rozhodnutí uvedl, že před využitím tzv. konsenzuálních způsobů vyřízení trestních věcí jsou soudy povinny pečlivě zjišťovat jejich podmínky a především musí dbát, aby byla naplněna zásada materiální pravdy, která je i při takovém procesním postupu vůdčí idejí, na níž je postaven český trestní proces. To se v případě institutu označení nesporných skutečností (§ 206d tr. ř.) projevuje tím, že soud jej nesmí využít a upustit od dokazování skutečností označených stranami v jejich prohlášení, je-li s ohledem na ostatní zjištěné skutečnosti závažný důvod pochybovat o takových prohlášeních (srov. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 888/2021 ze dne 25. 8. 2021). Nad rámec uvedeného tak Ústavní soud uvádí, že právě o takové pochybnosti však v projednávané věci šlo, když městský soud nemohl z vyjádření stěžovatelky dovodit, že by prohlašovala za nesporné všechny skutky uvedené v obžalobě.

55. Další nedostatek v postupu obecných soudů spočívá v nesprávném posouzení projevu vůle stěžovatelky ve vztahu ke skutkům uvedeným v obžalobě a nedodržení zásady materiální pravdy a nereagování na výhrady stěžovatelky vůči skutku uvedenému v obžalobě. Stěžovatelka totiž uvedla, že přiznává, že se podílela na sjednání úvěrových smluv ze dne 17. 2. a z května 2011 (srov. č. l. 4645 p. v.), ale již ve své úvodní výpovědi rozporovala, že by po kontrolním vyšetření u lékaře dne 7. 4. 2011 jela do Prahy podepsat smlouvy o úvěru (srov. č. l. 4643 p. v.) a spáchala tak druhý skutek uvedený v obžalobě. O pochybnostech o stěžovatelčině prohlášení viny svědčí i následná otázka (druhá nahrávka v čase 23:50 a dále) státního zástupce: „*Já jenom snad, jestli by paní obžalovaná mohla vysvětlit – Vy jste uváděla, že si nejste vědomá toho, že byste ten dílčí útok ze 7. dubna 2011 spáchala, že byste podepsala smlouvu o úvěru.*“ Tento rozpor se však podle Ústavního soudu nevysvětlil ani v následující odpovědi stěžovatelky: „*Nie, že som únor a ten kveten, ale ten duben - neviem akým spôsobom sa tam tie úverové zmluvy, naozaj neviem.*“ Státní zástupce: „*Můžete to tedy vyloučit? Mně to nejde do souvislosti s tím, že potom se vůči soudu snažíte prohlásit vinu. Tak na jedné straně tvrdíte, že se ten dílčí druhý útok se vás v podstatě netýká a potom chcete prohlásit vinu.*“ Stěžovatelka reagovala: „*A práve pre to, ja po tých 9 rokov neviem identifikovať, akým spôsobom sa tam tie úverové zmluvy dostali. Len viem, že som tam nebola.*“ Tvrzení, že se nepodílela na sjednání úvěru dne 7. 4. 2011, přitom stěžovatelka následně v rámci své výpovědi opakuje po dalších otázkách státního zástupce, což je uvedeno i v protokolu z hlavního líčení: „*Jsem si jistá, že jsem v dubnu nebyla v Praze.*“ (srov. č. l. 4645).

56. Podle Ústavního soudu tak městský soud měl (kromě řádného poučení, viz výše) buďto jasně formulovanou otázkou (např. „Prohlašujete vinu ke všem třem skutkům uvedeným v obžalobě?“) získat od stěžovatelky určité a jednoznačné prohlášení viny (ke všem skutkům uvedeným v obžalobě), anebo provést dokazování k části obžaloby, u které stěžovatelka svou účast rozporovala (v této věci šlo o dílčí útok ze dne 7. 4. 2011). Tím, že městský soud přijal vinu stěžovatelky ke všem třem skutkům uvedeným v obžalobě, včetně skutku ze dne

7. 4. 2011, přestože před přijetím usnesení o přijetí viny stěžovatelka opakovaně rozporovala svoji účast na tomto skutku, a následně ji z tohoto skutku uznal vinnou (v napadeném rozsudku jako skutek č. II.), postupoval v rozporu s § 2 odst. 5 a § 206c odst. 1 trestního řádu. Tímto vybočením ze zákonné úpravy porušil stěžovatelčino právo na spravedlivý proces zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny, neboť nerespektoval zákonem stanovený postup a stěžovatelkou projevenou vůli.

57. Vyjádření stěžovatelky navíc nasvědčuje tomu, že stěžovatelka měla nesprávně za to, že prohlášení viny a prohlášení skutečností v obžalobě za nesporné, bude mít obdobné účinky jako dohoda o vině a trestu. Jak již bylo uvedeno výše, prohlášení viny nemusí vést ke skončení trestního řízení po vyhlášení odsuzujícího rozsudku. I kdyby stěžovatelé proti výroku o trestu odvolání nepodali, mohl tento výrok napadnout odvoláním státní zástupce a odvolací soud mohl uložit i trest vyšší (v rámci zákonem stanovené trestní sazby). Ze stěžovatelčina projevu jsou zřejmé takové rozpory, které městský soud mohl překlentnout pouze tak, že by stěžovatelku v souladu se svou zákonnou povinností (§ 206c odst. 2 ve spojení s § 314q odst. 3 trestního řádu) poučil a následně se stěžovatelky opětovně doptal na její porozumění o podstatě skutků, které jí byly kladeny za vinu, právní kvalifikaci a hrozícímu trestu, a ověřit její svobodnou vůli i srozumění s důsledky prohlášení viny na její procesní práva a právo na obhajobu.

58. K uvedenému Ústavní soud dodává, že pokud je prohlášení obviněného plně vnitřních rozporů a z vyjádření je hlavně patrná zoufalá motivace celou věc skončit (bez ohledu na výsledek), obecné soudy by neměly prohlášení viny (bez dalšího) přijmout, ale pečlivě zkoumat, zda obžalovaná osoba skutečně míní vyvolat účinky způsobené prohlášením viny. Institut prohlášení viny, stejně jako další formy konsensuálního řešení trestních věcí, představuje způsob, jakým lze účinněji dosáhnout naplnění zásady rychlosti trestního řízení. Tato zásada však nikdy nemůže převládnout nad zásadou materiální pravdy vyjádřené v § 2 odst. 5 trestního řádu. Jinak řečeno, obecné soudy nesmí ani v případě, že obžalovaný prohlásí svoji vinu podle § 206c odst. 1 trestního řádu rezignovat na povinnost objasnit skutkový stav věci tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti (srov. usnesení sp. zn. IV. ÚS 2789/23 ze dne 24. 1. 2024).

59. Ústavní soud však nemohl přisvědčit stěžovateli, že by městský soud pochybil při hodnocení obsahu jeho výpovědi. Podle protokolu z jednání (č. l. 4645 p. v.) stěžovatele v rámci své výpovědi uvedl následující: „*Chci prohlásit vinu a vyjádřit se k případu. Prohlašuji vinu, co je uvedené v obžalobě, je pravda. Chtěl bych se vyjádřit ke skutečnostem. Chci uvést, že za vším stál pan L. Vše jsem dělal na jeho výslovný příkaz.*“ Soudkyně městského soudu následně ještě (druhá nahrávka, čas 0:49:35) položila dotaz, zda má prohlášení stěžovatele chápat tak, že chce prohlásit vinu k žalovanému jednání, přičemž stěžovatel odpověděl, že ano. Z uvedeného plyne, že nelze přisvědčit stěžovateli, že by přímo a ani implicitně nevyjádřil souhlas s právní kvalifikací skutku ve smyslu obžaloby. Skutečnost, že kromě prohlášení své viny spojuje s trestnou činností ještě další, třetí osobu, nepředstavuje pro přijetí prohlášení viny v tomto případě překážku.

## XII. Závěr

60. Jelikož Ústavní soud z výše uvedených důvodů shledal, že napadenými rozhodnutími došlo k porušení ústavně zaručených práv stěžovatelky, podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti stěžovatelky vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) téhož zákona napadená rozhodnutí v části, ve které se týkají stěžovatelky, zrušil. Ve zbylé části

ústavní stížnosti podle § 82 zákona o Ústavním soudu zamítl. S ohledem na výsledek řízení Ústavní soud samostatně nerozhodoval o návrhu na odklad vykonatelnosti napadených rozhodnutí.

**Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.**

V Brně dne 17. července 2024

Jan Svatoň  
předseda senátu